

VETERINÁRNÍ A FARMACEUTICKÁ UNIVERZITA BRNO

FAKULTA VETERINÁRNÍ HYGIENY A EKOLOGIE
Ústav biologie a chorob volně žijících zvířat

BIOLOGIE A MOLEKULÁRNĚ BIOLOGICKÉ METODY

PROTOKOLY NA CVIČENÍ

kombinovaná forma

Kolektiv autorů:

MVDr. Kateřina Kobédová

MVDr. Jiřina Marková

Revize:

Doc. MVDr. Eva Bártová, PhD. (autor fotografií)

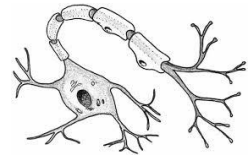
Mgr. Ivo Papoušek, PhD.

BRNO 2016

ŽIVOČIŠNÁ BUŇKA

Jméno:

Skupina:

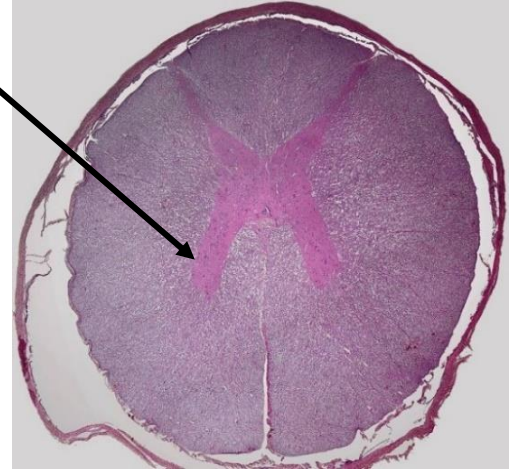

TVAR BUNĚK – NERVOVÁ BUŇKA

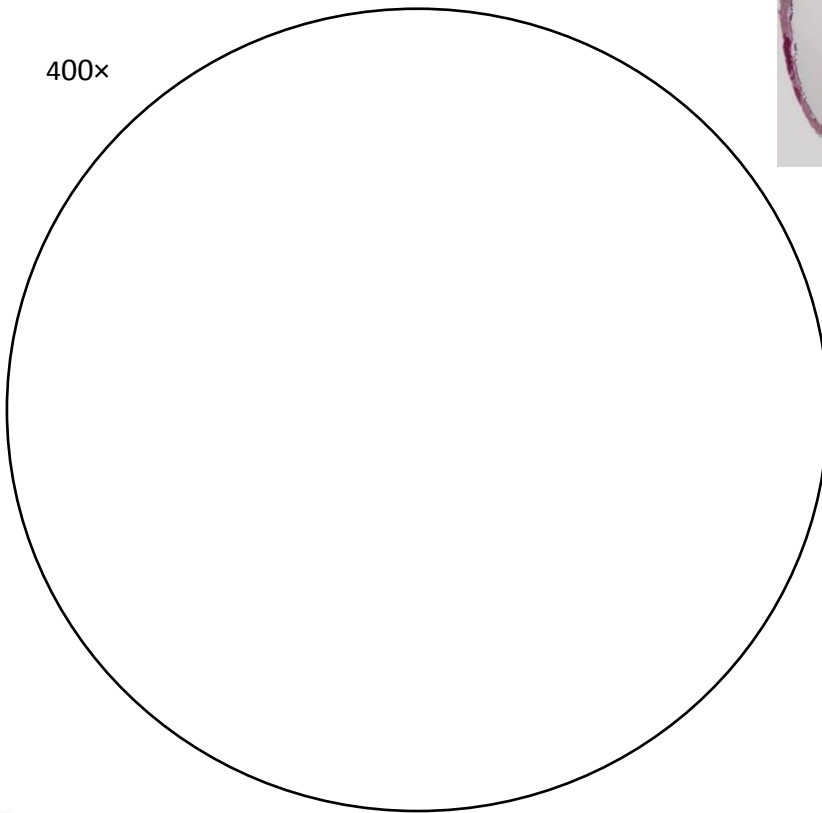
Trvalý preparát: mícha

Vyhledejte nervové buňky (neurony) ve **ventrálních rozích šedé hmoty míšni**.

- **Pozorujte při zvětšení 400x, zakreslete a popište nervovou buňku**

400x

Popište obrázek neuronu:

A .....

B .....

C .....

PROKARYOTA

Jméno:

Skupina:

PROKARYOTA

PŘÍPRAVA TRVALÉHO PREPARÁTU SUCHOU CESTOU – ROZTĚR BAKTERIÍ

Praktický úkol: bakterie (koky, tyčky)

- vyžehněte bakteriologickou kličku v plamenu a nechte chvíli vychladnout
- proveďte kličkou stěr z povrchu agarové půdy porostlé koloniemi bakterií (zástupci Gram-pozitivních a Gram-negativních bakterií)
- obsah kličky homogenizujte v kapce vody (čím menší, tím lepší) na podložním sklíčku
- fixujte nad plamenem (3x protáhnout nad plamenem roztěrem nahoru)
- obarvěte preparát dle Grama

Barvení dle Grama:

VLAK (violet-Lugol-alkohol-karbolfuchsin)

- na sklíčko s roztěrem bakterií kápněte barvivo **krystalová violet** (**3 min**)
- slijte do Petriho misky, opláchněte destilovanou vodou a převrstvěte **Lugolovým roztokem** (2KI + I + H₂O) (**2 min**)
- slijte, opláchněte destilovanou vodou a přidávejte alkohol (**etanol**), dokud se bude barvivo vyplavovat (šetřete ale alkoholem!)
- opláchněte destilovanou vodou a převrstvěte **karbolfuchsinem** (**1,5 min**)
- opláchněte destilovanou vodou a zlehka osušte preparát filtračním papírem

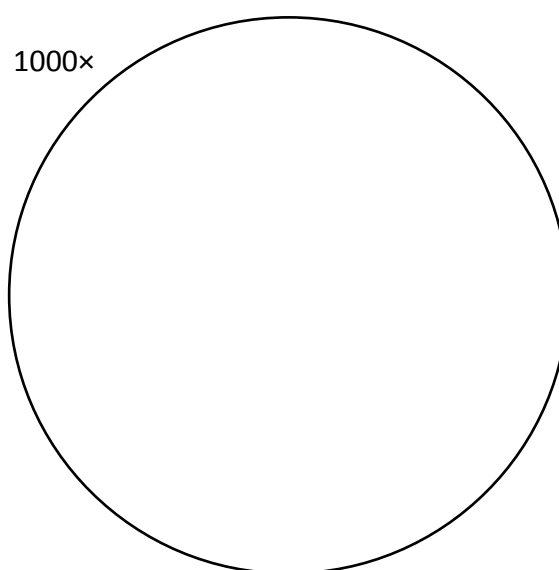
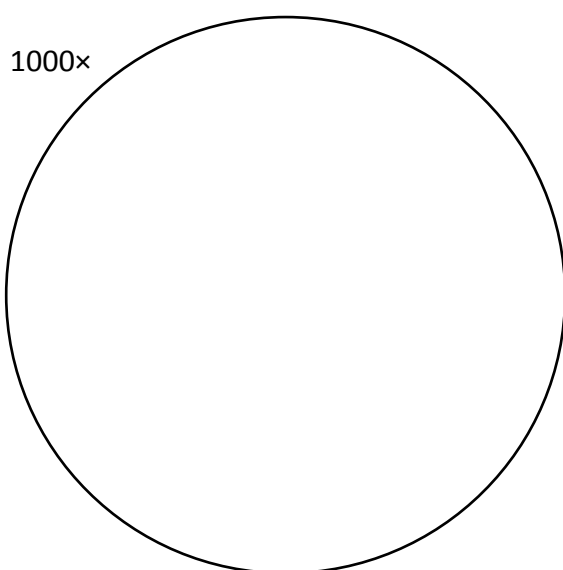
PROKARYOTA – POUŽITÍ IMERZNÍHO OBJEKTIVU

- zastavte preparát s bakteriemi pod všemi objektivy (od 4× až po 100×), nejděte vhodné místo k pozorování a vystředte objekt v zorném poli, pootočte revolverový měnič objektivů a na krycí sklo kápněte **imerzní olej**
- sjedzte stolkem dolů, nastavte imerzní objektiv (100×) do optické osy mikroskopu a zaostřete preparát pomoci makroposuvu a mikroposuvu

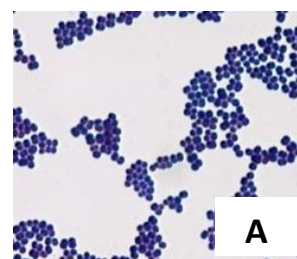

!!! (po skončení práce s imerzním objektivem je nutné očistit čočku objektivu i sklíčko preparátu ethanolem)

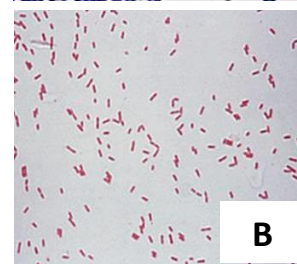
- **Pozorujte preparát s obarvenými bakteriemi pod imerzním objektivem a zakreslete oba typy bakterií**

1. Které bakterie se nachází na obrázku A a B, z hlediska barvení Gram? Uveďte konkrétní příklady jejich zástupců.

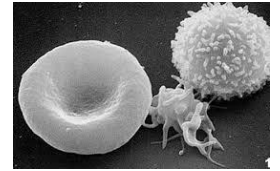
2. Vysvětlete, proč dochází při Gram barvení k rozdílnému obarvení buněčné stěny u G+ a G- bakterií.

VYŠETŘENÍ KRVE

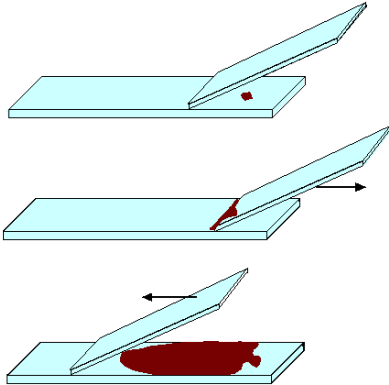
Jméno:

Skupina:

PŘÍPRAVA TRVALÉHO PREPARÁTU SUCHOU CESTOU - KREVNÍ NÁTĚR

Praktický úkol:

1. K jedné straně podložního skla kápněte malou kapku savčí krve.

2. Před kapku přiložte pod úhlem 45° podložní sklo se zabroušenými rohy a nechte krev roztéct podél hrany sklíčka.

3. Plynulým tahem roztáhněte kapku po podložním skle.

4. Krevní nátěr nechte zaschnout a prohlédněte jej pod mikroskopem.

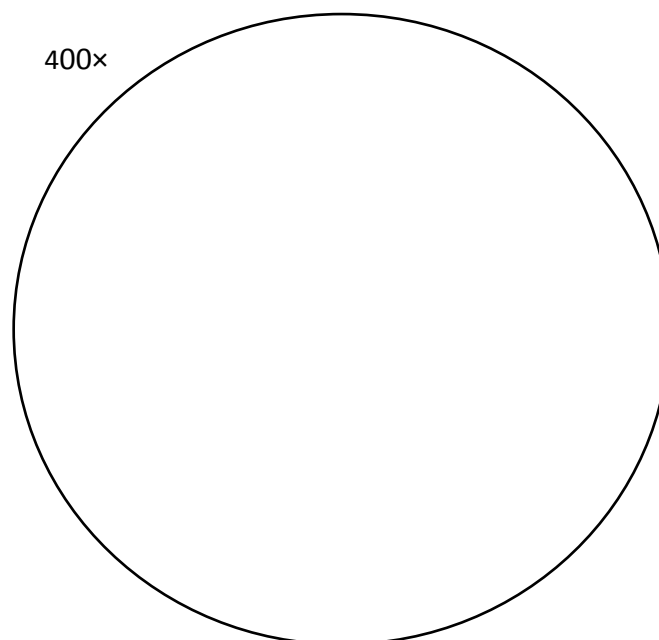
Závěr (nehodící se škrtněte): V preparátu pozorujeme jaderné/bezjaderné savčí erythrocyty oválného/kruhového tvaru se světlejším/tmavším středem.

Zakroužkujte ANO/NE dle pravdivosti jednotlivých tvrzení

1. Mezi základní metody pro vyšetření krve patří metoda sérologická	ANO – NE
2. Krevní obraz nám poskytuje jen údaj o počtu krevních elementů	ANO – NE
3. Krevní destičky mají ledvinovité jádro	ANO – NE
4. Lymfocyty a monocyty patří mezi červené krvinky	ANO – NE
5. Krevní destičky se podílí na procesu srážení krve	ANO – NE
6. Ptačí erythrocyty jsou bezjaderné	ANO – NE
7. Savčí a ptačí erythrocyty mají stejnou velikost	ANO – NE

➤ Nakreslete a popište, které krevní buňky vidíte v preparátu

MĚŘENÍ VELIKOSTI MIKROSKOPICKÝCH OBJEKTŮ

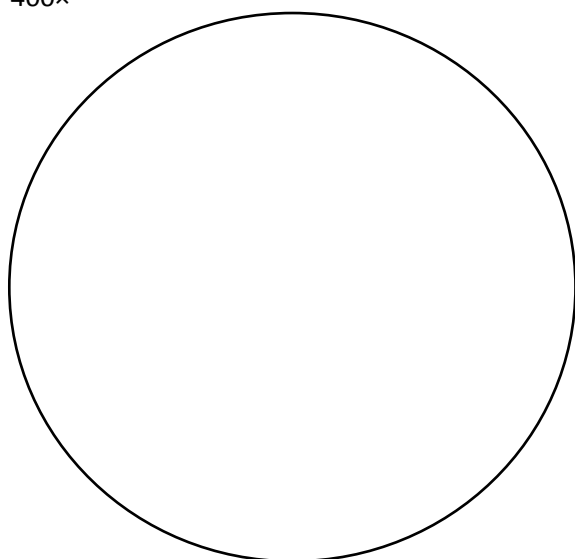
Trvalý preparát (ptačí krev), nativní preparát (savčí krev)

Měření velikosti objektů se provádí pomocí okulárového mikrometru (měřítka), který je umístěn v jednom z okulárů. Při měření velikosti objektu je třeba zjistit, kolika dílkům okulárového mikrometru odpovídá měřený objekt. Tento počet dílků se vynásobí mikrometrickým koeficientem pro daný objektiv (každý objektiv má svůj koeficient) a výsledek se vyjádří v μm .

Mikrometrické koeficienty pro různé objektivy: **25** (4 $\times$), **10** (10 $\times$), **2,5** (40 $\times$), **1** (100 $\times$)

➤ **Nakreslete a změřte ptačí erytrocyt**

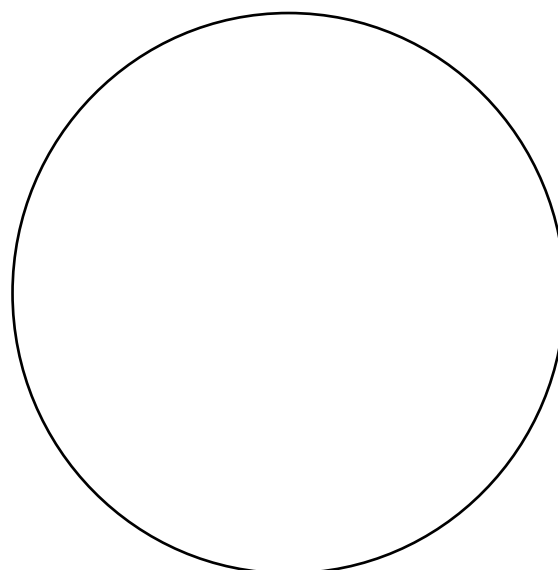
400 $\times$

Velikost ptačího erytrocytu je .....

Nakreslete a změřte savčí erytrocyt

400 $\times$

Velikost savčího erytrocytu je .....

Uvedte, jaký je rozdíl mezi ptačím a savčím erytrocytem (tvar, velikost a přítomnost jádra):

Ptačí:

Savčí:

OSMOTICKÁ HEMOLÝZA

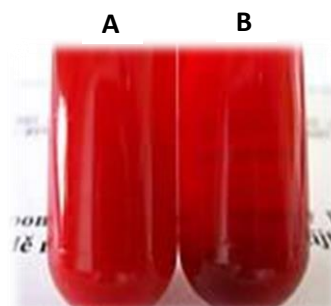
MAKROSKOPICKY

- Do dvou zkumavek nalijte po 1 ml savčí krve. Do jedné ze zkumavek přidejte 3 ml fyziologického roztoku a do druhé stejné množství destilované vody. Mírně protřepejte, porovnejte obě zkumavky a zamyslete se nad tím, k čemu ve zkumavkách došlo.

Vyberte správné odpovědi (zakroužkujte)

1. Ve zkumavce s **destilovanou vodou** je prostředí hypotonické/hypertonické/izotonické, voda se dostává do buněk/ven z buňky a dochází k prasknutí buněk/svraštění buněk a vyplavení myoglobinu/hemoglobinu. Při provedení čtecí zkoušky je výsledek negativní/pozitivní, zkumavka je průhledná/neprůhledná. Voda byla ve zkumavce A/B.
2. Ve zkumavce s **fyziologickým roztokem** je prostředí hypotonické/hypertonické/izotonické. Při provedení čtecí zkoušky je výsledek negativní/pozitivní, zkumavka je průhledná/neprůhledná. Fyziologický roztok byl ve zkumavce A/B.

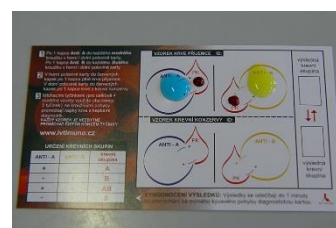
URČOVÁNÍ KREVNÍCH SKUPIN

Praktický úkol:

Pomocí diagnostické soupravy pro určování krevních skupin systému ABO určete krevní skupinu a zaznamenejte výsledek.

Pracovní postup:

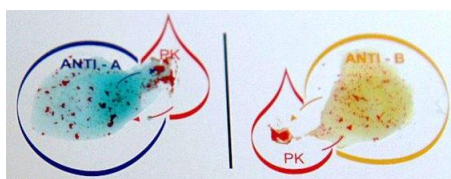
1. Do modrého kroužku karty kápněte 1 kapku monoklonálního diagnostika **Anti-A**
2. Do žlutého kroužku kápněte 1 kapku monoklonálního diagnostika **Anti-B**
3. Do červeného kroužku kápněte 1 kapku krve (po píchnutí do prstu tenkou jehlou stiskněte prst a vymáčkněte kapku krve)
4. Přiloženými tyčinkami se promíchají kapky monoklonálních diagnostik s kapkami krve a to každý vzorek jiným koncem tyčinky

- **Závěr: Jakou krevní skupinu jste určili?**

1. Jak se nazývá **pozitivní reakce indukující přítomnost odpovídajícího antigenu na erythrocytech**? A) hemokoagulace, B) sedimentace, C) aglutinace, D) precipitace, E) hemolýza
2. O jakou krevní skupinu se jedná na obrázku viz. níže?
3. Doplňte prázdná místa v tabulce:

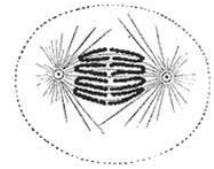

Krevní skupina	Aglutinogen	Aglutinin
A	A	
		anti-A
AB		-
	-	anti-A, anti-B

BUNĚČNÝ CYKLUS, MITÓZA

Jméno:

Skupina:

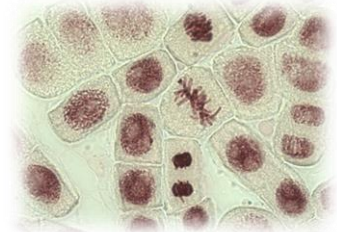

MITÓZA V BUŇKÁCH KOŘÍNKU CIBULE

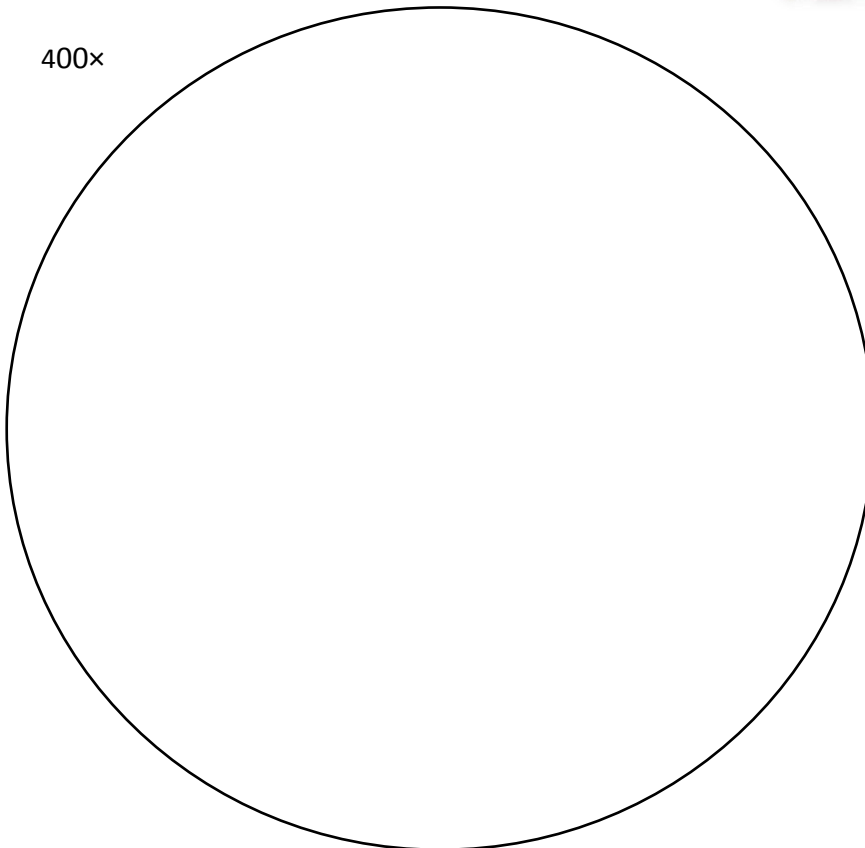
Trvalý preparát: kořínek cibule obarvený v acetoceinu

V buňkách kořínku cibule jsou viditelné různé mitotické figury. Po obarvení acetoceinem jsou patrné jednotlivé chromozomy a mikrotubuly dělicího vřeténka.

➤ **Pozorujte a nakreslete buňky ve všech fázích mitózy a v interfázi**

400x

1. Vyjmenujte fáze buněčného cyklu tak, jak jdou za sebou:
2. Co je to interfáze a které fáze buněčného cyklu do ní patří?

3. Napište odpovídající fázi buněčného cyklu k jednotlivým charakteristikám:

..... : kondenzace zreplikovaných chromozomů, karyokineze, cytokineze, rovnoměrné rozdělení genetického materiálu do dvou dceřiných buněk

..... : replikace jaderné DNA, duplikace centrozomů a chromozomů

..... : růst buňky, množení organel, syntéza proteinů a enzymů

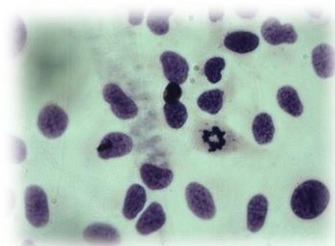
..... : počátek formace mitotického vřeténka, množení organel, růst buňky, syntéza proteinů a enzymů

MITÓZA V TKÁŇOVÉ KULTUŘE

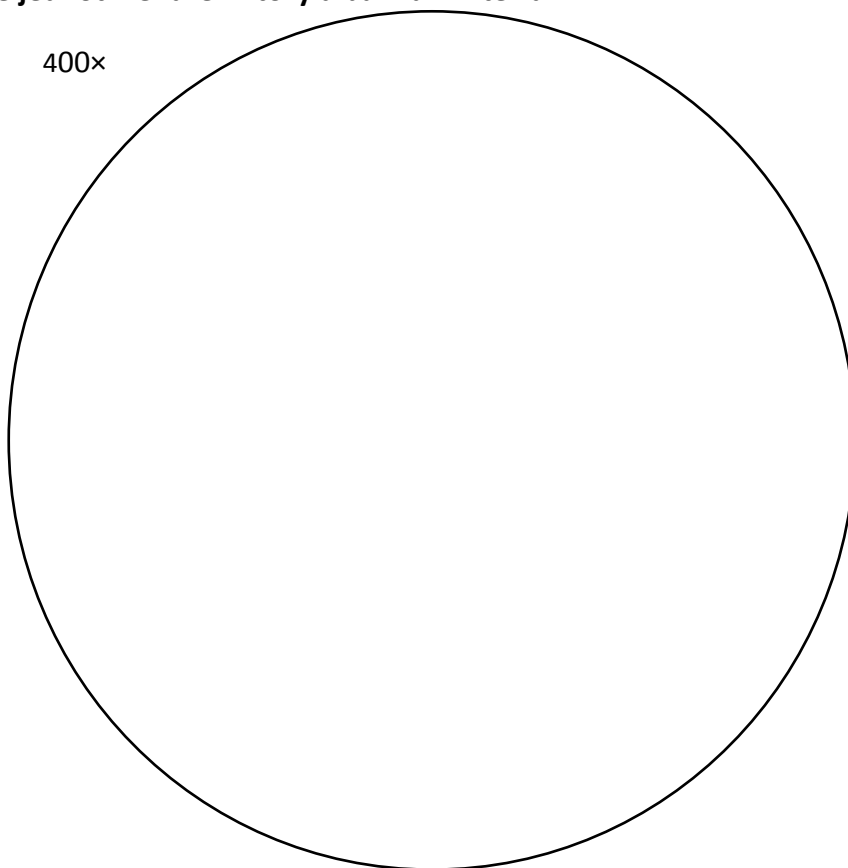
Trvalý preparát: preparát z tkáňové kultury z ledvin králíka

Mitotické buňky jsou oproti buňkám v interfázi větší, světlejší, bez jádra (místo něj některá z mitotických figur). V preparátu lze najít **monaster** (buňka v metafázi) a poruchy mitózy (např. **anafázový most**).

➤ **Nakreslete jednotlivé fáze mitózy a buňku v interfázi**

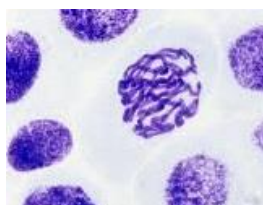
400×

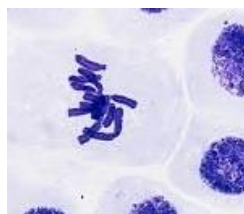
1. **Napište k písmenům pod obrázky odpovídající názvy mitotických fází**

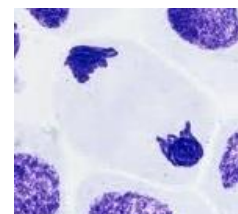
A

B

C

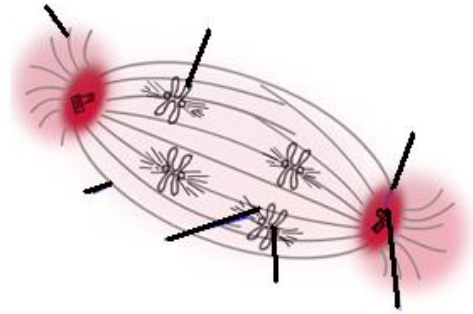

D

1. Jaký útvar je zobrazen na obrázku?

2. Přiřaďte názvy k jednotlivým strukturám

- A) astrální mikrotubuly
- B) centrioly
- C) kinetochorové mikrotubuly
- D) polární mikrotubuly
- E) centrozom
- F) kinetochor
- G) chromatida

Napište fáze mitózy tak, jak jdou za sebou a přiřaďte k nim odpovídající charakteristiky.

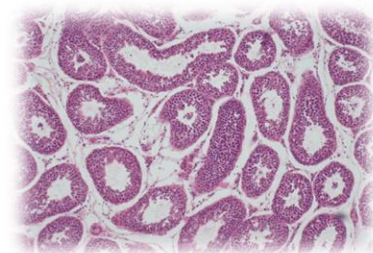
- 1.
- 2.
- 3.
- 4.

a) rozpad jaderného obalu; **b)** chromozomy se shromáždí v ekvatoriální rovině za pomoci mikrotubulů a mol. motorů kinezinů; **c)** navázání kinetochorových mikrotubulů na kinetochor chromozomu; **d)** oddělení sesterských chromatid pomocí proteolytické separázy; **e)** zánik jadérka a kondenzace zreplikovaných chromozomů; **f)** tvorba jaderného obalu z váčků jaderné membrány kolem každé sady chromozomů; **g)** segregace sesterských chromatid k opačným pólům vřetenka zkracováním mikrotubulů a za pomoci molekulových motorů dyneinů; **h)** formace dělicího vřetenka a vznik kinetochorů; **i)** vznik 2 jader s jadérky a zánik dělicího vřetenka

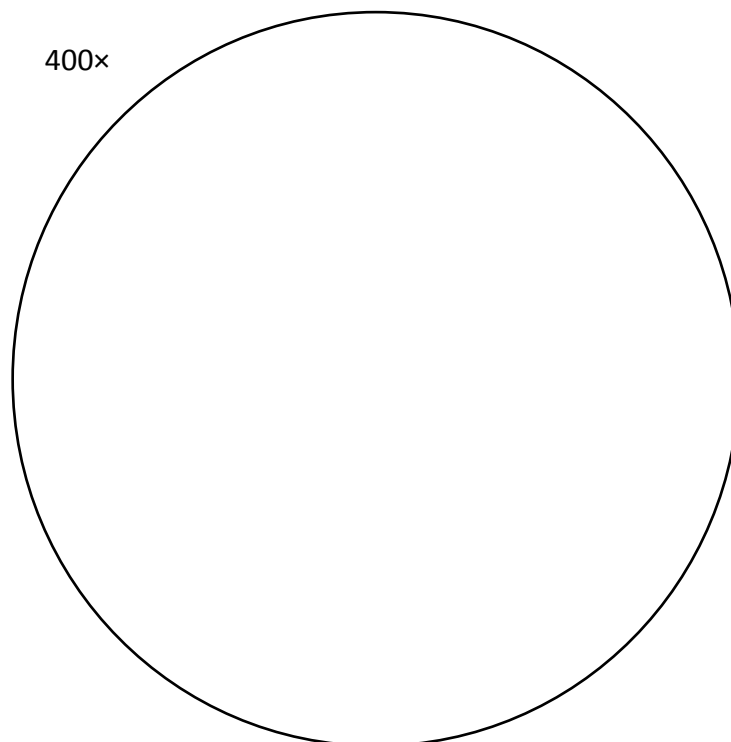
MITOTICKÉ BUŇKY V HISTOLOGICKÉM ŘEZU VARLAT

Trvalý preparát: varle laboratorního potkana barvené hematoxylin-eosinem

Preparát varlete nejdříve prohlédněte při malém zvětšení a najděte místo, kde je možné pozorovat buňky v mitóze (**na obvodu semenotvorných kanálků**).

- **Nakreslete semenotvorný kanálek s vyznačením místa, kde se nachází buňky v mitóze**

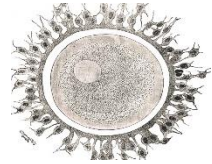
Doplňte chybějící slova do vět:

1. Mitóza zahrnuje 2 období: ..... (dělení jádra) a ..... (dělení cytoplazmy).
2. Cytokineze u živočišné buňky probíhá pomocí ....., který je tvořen cytoskeletálním vláknem (.....) a molekulovým motorem (.....).
3. Cytokineze u rostlinné buňky je zajištěna pomocí ....., který je vytvořen ze zbytků polárních ....., podél nichž jsou transportovány váčky z ..... (buněčná organela).

ROZMNOŽOVÁNÍ A VÝVOJ

Jméno:

Skupina:

SPERMIOGENEZE

Trvalý preparát: varle potkana barvené hematoxylin-eosinem

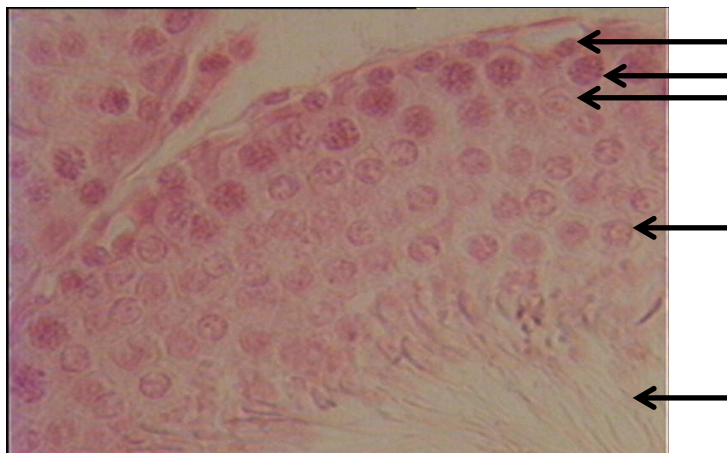
Na příčném řezu semenotvorného kanálku pozorujte směrem od periferie do středu kanálku vývojová stádia spermiogeneze.

➤ **Zakreslete jednotlivé typy buněk (musí být patrný rozdíl v jádru a velikosti buňky)**

400×

1. **Vyznačte v obrázku jednotlivé buňky spermiogeneze:**

- A Spermatogonie
- B Spermatida
- C Spermie
- D Spermatocyt I. řádu
- E Spermatocyt II. řádu

2. **Doplňte do textu vývojová stádia buněk spermiogeneze:**

Na periferii semenotvorného kanálku se nachází ..... (menší buňky s jádrem bohatým na chromatin), směrem do středu kanálku se vyskytují ..... a ..... (liší se velikostí buněk i typem jader). Blíže ke středu jsou patrné ..... (s malým množstvím chromatinu v jádrech) a v centru kanálku můžeme pozorovat dozrávající .....

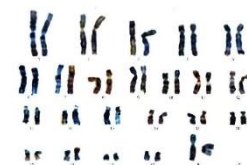
3. **Jak se nazývá samčí pohlavní hormon, který je produkován ve varlatech a ovlivňuje spermiogenezi?**

4. **Jak dlouho trvá spermiogeneze?**

KARYOTYPY

Jméno:

Skupina:

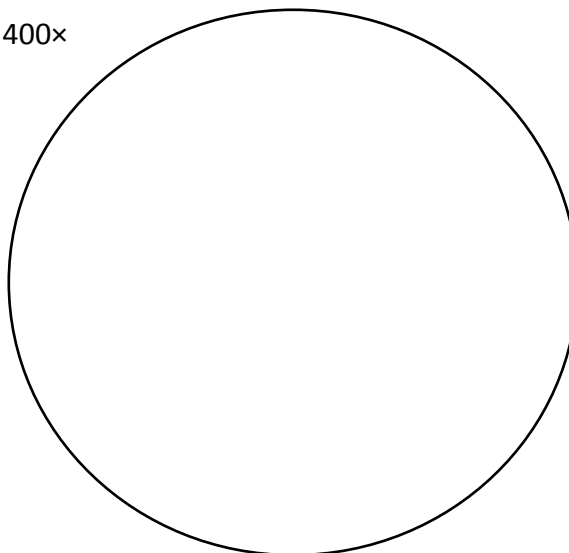
KARYOTYPY SAVCŮ

Trvalý preparát: karyotyp králíka, ovce, prasete, koně, skotu nebo člověka obarvené Giemsov

➤ **Prohlédněte si karyotypy a nakreslete jeden vybraný preparát**

Karyotyp .....

400×

Závěr: K obrázkům uveďte zápis karyotypu daného druhu zvířete. Jaké převládají v preparátech chromozomy podle polohy centromery?

1. **Doplňte v tabulce místo šedých políček**
(54, skot, cibule kuchyňská, 38, člověk, 44, 64)
2. **Napište pod obrázky, který karyotyp patří skotu, člověku a cibuli**

Druh zvířete	Počet chromozomů
prase	
	46
králík	
kůň	
	60
ovce	
	16

.....

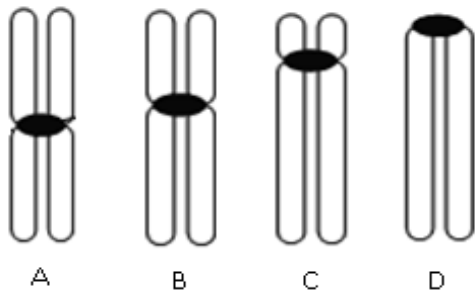
.....

.....

CHROMOZOMY, KARYOTYPY - DOPLŇUJÍCÍ ÚKOLY

1. Doplňte, o jaké typy chromozomů se jedná podle polohy centromery

- A .....
- B .....
- C .....
- D .....

2. Doplňte šedá políčka v tabulce

Typ chromozomového určení pohlaví	Samec	Samice	Zástupci
	XY		Savci, obojživelníci
		ZW	
Protenor			Ploštice, rovnokřídlý hmyz
včela		2n	Společenský hmyz

3. Doplňte karyotypy:

- a) zdravý muž: .....
- b) muž s Downovým syndromem .....
- c) žena s Edwardsovým syndromem .....
- d) beran .....

4. Uveď, co nejpřesněji (druh, pohlaví, syndrom), komu patří uvedené karyotypy:

- a) 45, XO .....
- b) 47, XXY .....
- c) 47, XX+13 .....
- d) 60, XX .....
- e) 64, XY .....

5. Jaký je rozdíl mezi trisomií a triploidií? Uveďte i zápis

Trisomie:..... Zápis: .....

Triploidie: ..... Zápis: .....

6. Zakroužkujte nesprávné tvrzení, týkající se Baarova tělíska:

- a) Jedná se o tzv. pohlavní chromatin
- b) Vyskytuje se u heterogametického pohlaví
- c) Jde o inaktivovaný chromozom X
- d) Je uloženo na vnitřní straně jaderné membrány

MOLEKULÁRNÍ BIOLOGIE

Jméno:

Skupina:

Cíl: Seznámení se se základními metodami, využívanými k analýze DNA

1. izolace DNA
2. amplifikace DNA pomocí PCR
3. restriční štěpení PCR produktu
4. elektroforéza
5. vizualizace DNA a hodnocení výsledku

Úkol: Určení pohlaví ptačího jedince z biologického materiálu (svalová tkáň) pomocí restriční analýzy PCR produktu specifického genu.

MOLEKULÁRNÍ BIOLOGIE I – PŘÍPRAVA TKÁNĚ K IZOLACI DNA

Postup přípravy buněčného lyzátu:

1. vypreparujte kousek tkáně (svalovina ptáků) o velikosti maximálně dvou špendlíkových hlaviček a přeneste do mikrozkušavky (1,5 ml) popsané fixem
2. přidejte **700 µl roztoku TD1**
3. připipetujte **15 µl proteinázy K**
4. uzavřete mikrozkušavku, v ruce promíchejte překlápěním zkumavky a vložte do termobloku (vodní lázně) předehřátého na **56°C** a inkubujte min. 3 hod.
5. buněčný lyzáat se uchová do příštího týdne při pokojové teplotě

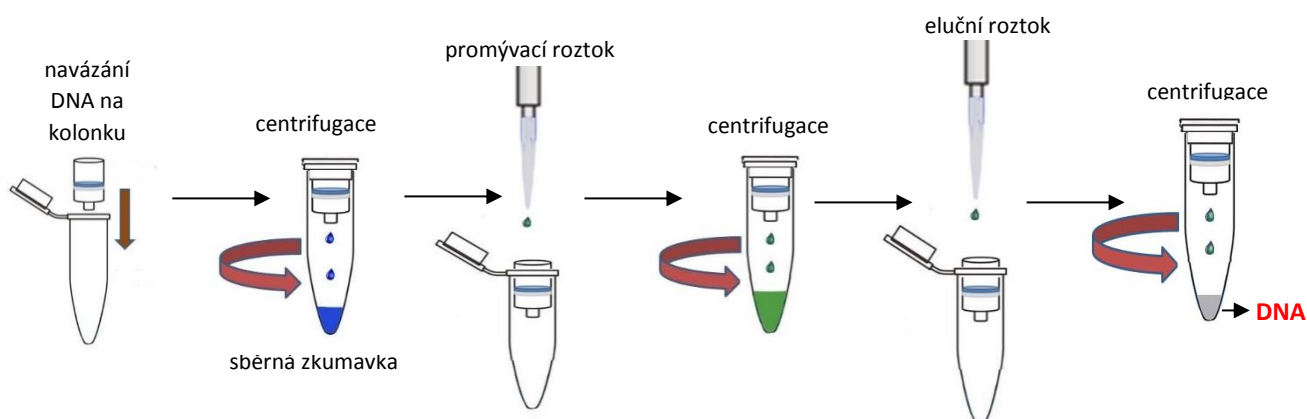
ZÁSADY PRÁCE

- *studenti zpracovávají vzorek ve dvojicích*
- *mikrozkušavky je třeba označit číslem skupiny a pořadovým číslem dvojice studentů*
- *sada automatických pipet je k dispozici pro pracovní skupinu*
- *je nutné vybrat správnou pipetu dle rozsahu objemu*
- *zkontrolovat a nastavit na pipetě požadovaný objem - pozor na přetočení pipety mimo dané rozmezí!!*
- *k zajištění přesného objemu je třeba důkladně nasadit špičku na pipetu (bezdotykově!!)*
- *k zabránění kontaminace pipet se pro práci s DNA používá špička s filtrem*
- *k zabránění kontaminace vzorku a chemikálií se pro každou chemikálii používá vždy nová špička (jednu špičku lze použít pro stejnou chemikálii)*
- *požadovaný objem se získá stlačením pipety do první polohy a ponořením špičky pipety do nasávané tekutiny, uvolněním stlačení, přenesením požadovaného objemu do zkumavky a stlačením pipety do první polohy*
- *homogenizace vzorku se provádí ve zkumavce tzv. propipetováním tj. po přidání určité chemikálie do zkumavky třikrát opakovaně nasát směs do špičky a vytlačit*
- *odstranění špičky se provádí bezdotykově*

MOLEKULÁRNÍ BIOLOGIE II – IZOLACE DNA A PCR

IZOLACE DNA

1. vezměte kolonku se sběrnou zkumavkou a víčko kolonky popište fixem
2. přelijte celý obsah z mikrozukavky do kolonky
3. **centrifugujte 1 min při 10 000** otáčkách
4. obsah sběrné zkumavky vylijte a vraťte pod kolonku
5. do kolonky napipetujte (novou špičkou) **400 µl** promývacího roztoku **TD2**
6. **centrifugujte 1 min při 10 000** otáčkách
7. obsah sběrné zkumavky vylijte a vraťte pod kolonku
8. **centrifugujte 1 min při 10 000** otáčkách
9. vložte kolonku do nové mikrozukavky (1,5 ml) popsané fixem (původní sběrnou zkumavku vyhoďte)
10. napipetujte doprostřed kolonky **40 µl** elučního roztoku **TD3**
11. **inkubujte 1 min** při pokojové teplotě
12. **centrifugujte 1 min** při **10 000** otáčkách
13. odstraňte kolonku (vyhoďte ji do odpadní nádoby) a uzavřete mikrozukavku, která obsahuje izolovanou DNA

PCR

Směs pro jeden vzorek:

- **10 µl** - PCR master mix (směs nukleotidů dNTP, DNA polymerázy a Mg^{2+} iontů)
- **2 µl** - primer PP
- **2 µl** - primer P8
- **4 µl** - voda pro PCR

Každá pracovní skupina si do mikrozukavky (1,5 ml) připraví společnou PCR směs dle počtu vzorků (n) s rezervou (n+1):

1. napipetujte **18 µl** PCR směsi do PCR zkumavky (**0,2 ml**) označené fixem (na boku i víčku)
2. přidejte **2 µl** izolované DNA
3. uzavřete PCR mikrozukavku a vložte ji do termocyklieru
4. po dokončení PCR bude PCR produkt uchován v lednici

MOLEKULÁRNÍ BIOLOGIE III – RESTRIKČNÍ REAKCE, ELEKTROFORÉZA

RESTRIKČNÍ REAKCE

1. napipetujte **1,2 μ l** směsi **restriktázy Hae III** do nové označené PCR zkumavky (0,2 ml)
2. přidejte pipetou (novou špičkou s filtrem) **10 μ l PCR produktu**
3. vložte do termocykleru při teplotě **37 °C na 45 min**

GELOVÁ ELEKTROFORÉZA

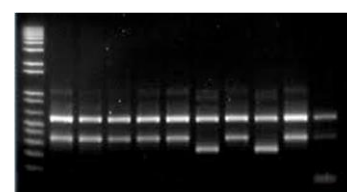
Příprava 1,2% agarózového gelu (jeden gel pro 12 studentů)

1. do baňky typu Erlen odvažte **1,2 g agarózy**
2. skleněným válcem odměřte **100 ml TBE pufru**, přidejte do baňky a kroužením promíchejte
3. dejte baňku do mikrovlnné trouby a vařte na max. ohřev **2 min** (jakmile začne obsah kádinky bublat, přerušte ohřev a promíchejte obsah kádinky v ruce s rukavicí)
4. vyjměte baňku z mikrovlnné trouby a ochladte ji pod tekoucí vodou o teplotě 60 °C (teplota, kdy několik sekund udržíte kádinku přiloženou ke hřbetu ruky)
5. napipetujte (novou špičkou) **3 μ l MIDORI Green** (10000x koncentrovaný roztok) a v ruce promíchejte
6. připravte si nalévací vanu a přelijte do ní rozehřátý agar z baňky
7. do vany vložte hřebínek a pipetovací špičkou odstraňte případné bubliny v gelu (agar ztuhne asi po 30 min)

Nanášení vzorků

1. po ztuhnutí gelu vyjměte hřebínek, otočte vanu s gelem a zalijte vanu TBE pufrem tak, aby byl celý gel ponořený
2. do jedné z jamek v gelu (nejlépe do prostřední) naneste **3 μ l** velikostního markeru (ladderu)
3. do jamek v gelu nanášejte (novou špičkou) opatrně **10 μ l** vašeho PCR produktu po restriktční analýze (je třeba manipulovat s pipetou opatrně, ať neprotrhnete gel). Každý nanáší svůj vzorek.
4. do jedné z jamek v gelu naneste **10 μ l** směsného vzorku **PCR produktu** (směsný vzorek PCR produktu připravíte smícháním všech vzorků ve cvičebně)
5. zapojte elektroforetickou vanu do zdroje a pusťte elektrický proud při konstantním napětí **160 V** po dobu min. **15-20 min**
6. po ukončení elektroforézy přemístěte gel na UV-transluminátor a pod UV zářením odečtěte výsledek (v rámci bezpečnosti je třeba pozorovat gel přes plastový kryt)

KONTROLNÍ OTÁZKY

1. Vyberte, z jakého materiálu lze izolovat DNA?

- A) priony, B) savčí krev, C) ptačí krev, D) vlasová cibulka, E) plodová voda, F) sliny, G) bakterie, H) rostlinné pletivo, I) kvasinky, J) viry

2. Zakroužkujte ANO/NE dle pravdivosti jednotlivých tvrzení

1. Molekulární biologie studuje strukturu a interakci biomakromolekul	ANO – NE
2. Chromatografie <u>nepatří</u> mezi metody molekulární biologie	ANO – NE
3. DNA je možné izolovat i z virových částic	ANO – NE
4. Tkáně nebo orgány musí být před izolací nejprve homogenizovány	ANO – NE
5. Lysozym slouží k odstranění kontaminant a k extrakci DNA z roztoku	ANO – NE
6. Termocykler je přístroj k izolaci DNA	ANO – NE

3. Nakreslete strukturu DNA tak, aby bylo patrné, co tvoří základ řetězce a jak jsou oba řetězce spojeny, vyznačte i orientaci řetězců

4. Napište alespoň tři různé konkrétní účely, ke kterému se využívají metody molekulární biologie

1. ....
2. ....
3. ....

5. Kdo se zasloužil o rozvoj metody PCR?

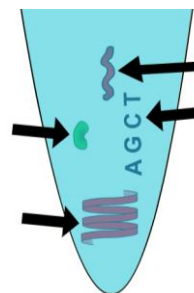
- A) Jeffreys, B) Mullis, C) Sanger, D) Linné

6. Popište obrázek - složky reakční směsi pro PCR

7. Kolik cyklů mívá obvykle PCR?

- A) 15-20, B) 25-35, C) 30-50, D) 50-100, E) víc než 100

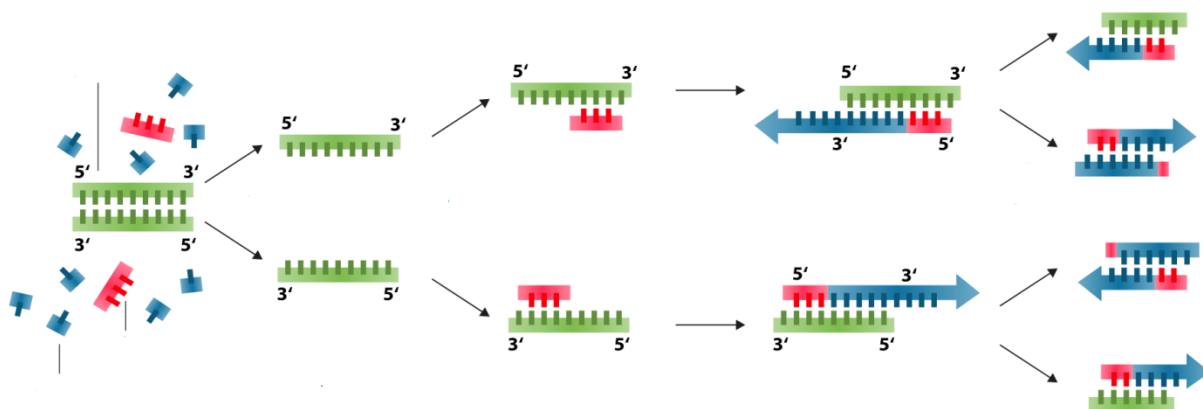
8. Kolik kopií DNA vznikne z jedné výchozí molekuly DNA po čtyřech cyklech PCR reakce?

9. Která tvrzení o primerech jsou pravdivá?

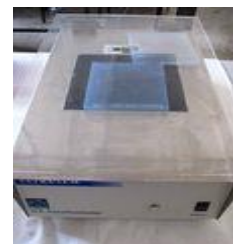
A) jsou to chemicky syntetizované oligonukleotidy	ANO - NE
B) slouží jako templáty (vzory) pro syntézu nového řetězce DNA	ANO - NE
C) vymezují úsek, který bude amplifikován (množen)	ANO - NE
D) k zahájení PCR reakce stačí jeden specifický primer	ANO - NE
E) připojují se ke komplementárním úsekům protilehlých DNA řetězců	ANO - NE

10. Do schématu doplňte, o které fáze PCR se jedná a přiřaďte k nim teploty při kterých obecně probíhají (72 °C, 94-95 °C, 55-65 °C)

Fáze: (teplota) 1) ..... 2) ..... 3) .....

11. Jak se nazývají přístroje na obrázcích a k čemu slouží?

.....
 .....
 .....
 .....

12. Jak lze orientačně zjistit velikost úseků DNA v gelu? Vyberte správnou odpověď.

- A) pravítkem, B) pomocí velikostního standardu (žebříčku), C) pomocí enzymů, D) nelze zjistit, musí se sekvenovat

13. Při jaké teplotě probíhá štěpení DNA pomocí restrikční endonukleázy?

- A) 94°C, B) 20°C, C) 75°C, D) 37°C

14. Opravte text (nehodící se škrtněte, doplňte, nebo vyberte správnou možnost)

A. Izolace DNA

Izolace DNA se provádí pomocí izolační soupravy, založené na principu adsorpce ..... na silikát. Vyšetřovaný materiál (ptačí tkáň) je lyzován pomocí ..... (obsahuje detergenty, které rozpouští membrány a denaturuje .....), enzymu ..... (štěpí bílkoviny včetně histonů vázajících se na DNA) a enzymu ..... (rozkládá RNA).

Výběr odpovědí: *lyzační pufr, RNAáza, DNA, proteináza K, bílkoviny*

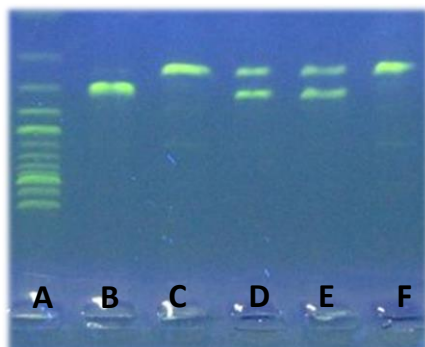
Buněčný lyzát byl přenesen na izolační kolonku/do sběrné zkumavky, jejíž součástí je silikonový/silikátový povrch. V přítomnosti choanotropních solí, které jsou součástí lyzačního pufu adheruje/precipituje DNA na silikát. Opakovanou denurací/centrifugací byla kolonka s navázanou DNA promyta pomocí promývacího roztoku a nakonec uvolněna pomocí elučního/lyzačního roztoku.

B. Restrikční reakce

K určení pohlaví u ptáků se využívá gen CHD/ gen SRY, který kóduje lipid/protein, jež reguluje aktivaci transkripce na úrovni chromatinu. Tento gen je u ptáků lokalizován na autozomech/gonozomech. Samčí pohlaví je u ptáků homogametické/heterogametické s pohlavními chromozomy XX/XY/ZZ/ZW. Samičí pohlaví se značí .....

Pomocí PCR byla namnožena RNA/DNA odpovídající části genu na chromozomu ..... a na chromozomu..... PCR produkt byl štěpen pomocí enzymu ..... PCR produkt genu CHD-Z toto místo obsahuje/neobsahuje, proto dojde působením enzymu k odštěpení fragmentu DNA, zatímco PCR produkt genu ..... se enzymem neštěpí. Fragменты DNA byly separovány pomocí spektrofotometru/gelové elektroforézy, vizualizovány pod ultrafialovým/elektromagnetickým zářením a vyhodnoceny.

15. K písmenům z fotky gelu přiřipšte, zda se jedná o samce, samici, nenaštěpený PCR produkt či velikostní standart (žebříček).

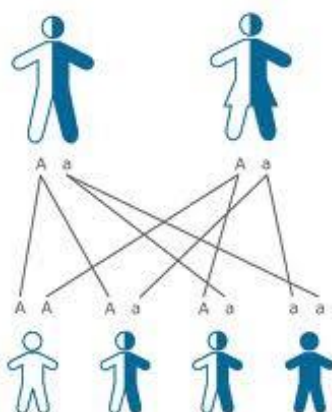
- A. ....
- B. ....
- C. ....
- D. ....
- E. ....
- F. ....

VETERINÁRNÍ A FARMACEUTICKÁ UNIVERZITA BRNO

FAKULTA VETERINÁRNÍ HYGIENY A EKOLOGIE

Ústav biologie a chorob volně žijících zvířat

GENETICKÉ PŘÍKLADY

Genetické příklady I: MENDELISMUS, MONOHYBRIDISMUS

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Napište úplný rozpis křížení homozygotních forem hledíku (*Antirrhinum maius*) červenokvětého (AA) s bělokvětým (aa). Heterozygot (Aa) má květy růžové.

- Doplňte genotypy a napište fenotypový a genotypový štěpný poměr v F1 a F2 generaci.
- Jak je dědičně založena barva květů hledíku (úplná nebo neúplná dominance)?
- Na zahrádce vyrostlo 14 červených, 58 růžových a 28 bílých rostlin. Pomocí χ^2 testu zjistěte, zda odpovídají teoretickému štěpnému poměru. (tabulková hodnota - příloha skript 1).

Řešení

a) P: AA × aa

	A	A
a	Aa	Aa
a	Aa	Aa

Aa × Aa

	A	a
A	AA	Aa
a	Aa	aa

F1 : Aa (uniformní potomstvo)

F2: fenotypový poměr **1:2:1**
genotypový poměr **1:2:1**

b) Mezi alelami je vztah **neúplné dominance**

c)

x_i .....

očekávaný poměr:

e_i

14	58	28
1	2	1
25	50	25

(e_i hodnoty vypočítáte sečtením $14+58+28 = 100/4=25$, poté násobíte 25×1 , 25×2 a 25×1)

$$\chi^2_{(N)} = \sum \frac{(x_i - e_i)^2}{e_i} \quad (\text{do vzorce se dosazují hodnoty } x_i \text{ a } e_i, \text{ viz ovály})$$

$$\chi^2 = \frac{(14-25)^2}{25} + \frac{(58-50)^2}{50} + \frac{(28-25)^2}{25} = 4,84 + 1,28 + 0,36 = \underline{\underline{6,48}}$$

$$N = (\text{počet štěpných tříd} - 1) = 3 - 1 = \underline{\underline{2}}$$

$$P = (\text{berte hodnotu pro 5\% odchylku, která se ve statistice používá nejčastěji}) = \underline{\underline{0,05}}$$

Tabulková hodnota: **5,99**

6,48 < 5,99 (vypočtená hodnota je větší než tabulková).....znak se nevyštěpil v očekávaném fenotypovém štěpném poměru.

Vyřešte následující úkoly:

2. Pomocí χ^2 testu zjistěte, zda experimentální štěpný poměr F2 generace; 79 kuních tmavých, 170 kuních světlých a 95 ruských králíků odpovídá zjištěnému teoretickému fenotypovému štěpnému poměru (tabulková hodnota - příloha skript 1).

3. U tykví je bílá barva plodu dominantní nad žlutou. Alela **W** podmiňuje bílé zbarvení, alela **w** žluté zbarvení.

a) Po křížení tykví s bíle zbarvenými plody byly získány asi 3/4 potomků s bílými a 1/4 potomků se žlutými plody. Jaké byly genotypy rodičů a potomků?

b) Máte tykev s bílými plody. Jaký způsob křížení zvolíte ke zjištění, zda jde o homozygota či heterozygota? Napište rozpis možných křížení (genotypy i fenotypy zúčastněných rostlin).

4. Modrou a hnědou barvu očí člověka podmiňují různé alely téhož genu. Při studiu jedné populace byly u 337 rodin zjištěny tyto údaje:

Rodiče (barva očí)	Počet rodin	Děti barva očí	
		modrá	hnědá
Modré × modré	150	625	0
Modré × hnědé	158	317	322
Hnědé × hnědé	29	25	82

Která barva očí je dominantní? Užijte symbolů B, b a napište každý z typů křížení.

5. Dvě černé myši samičky byly kříženy s hnědými samečky. V několika vrzích měla jedna samička 9 černých a 7 hnědých myší, druhá samička měla v několika vrzích 57 černých myší.

a) Odvoďte, jak se dědí černé a hnědé zbarvení srsti u myší. Která barva srsti je dominantní, která recesivní a proč?

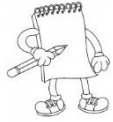
b) Jaké byly genotypy rodičů v uvedených kříženích (použijte symboly pro alel **D** a **d**)?

VÝPOČTY

Genetické příklady II: DI-, POLYHYBRIDISMUS

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Odvodte fenotypový a genotypový štěpný poměr v F2 a B1 generaci při dihybridismu za použití kombinačního čtverce/závorkové/rozvětovací metody. U obou sledovaných genů (A a B) je mezi alelami vztah úplné dominance.

Řešení:

F1: AaBb × AaBb

gamety: AB, Ab, aB, ab × AB, Ab, aB, ab

Kombinační čtverec:

	AB	Ab	aB	ab
AB	AABB	AABb	AaBB	AaBb
Ab	AABb	AAbb	AaBb	Aabb
aB	AaBB	AaBb	aaBB	aaBb
ab	AaBb	Aabb	aaBb	aabb

F2: fenotypový štěpný poměr: 9:3:3:1 (různé kombinace fenotypů)

genotypový štěpný poměr: **1:2:1:2:4:2:1:2:1** (různé kombinace alel)

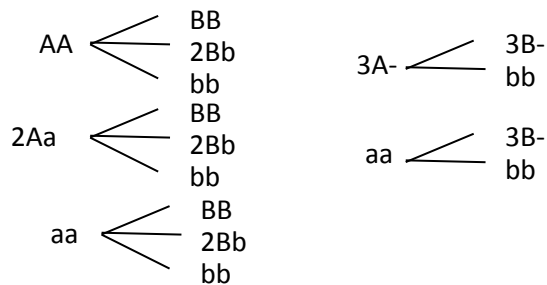
Závorková metoda:

Aa × Aa ...AA, 2Aa, aa = genotypový štěpný poměr (1:2:1), fenotypový štěpný poměr (3:1)

Bb × Bb.....BB, 2Bb, bb = genotypový štěpný poměr (1:2:1), fenotypový štěpný poměr (3:1)

(3:1) × (3:1) = **9:3:3:1**

(1:2:1) × (1:2:1) = **1:2:1:2:4:2:1:2:1**

Rozvětovací metoda:

Zpětné křížení: AaBb × aabb

gamety: AB, Ab, aB, ab

	AB	Ab	aB	ab
ab	AaBb	Aabb	aaBb	aabb

B1: genotypový i fenotypový štěpný poměr: 1:1:1:1

Vyřešte následující úkoly:

1. Vyplňte dihybridní kombinační čtverec a odvodte fenotypový a genotypový štěpný poměr potomstva morčat dihybridů genotypů **RrBb** (**R** - hrubá srst, **r** - hladká srst, **B** - černá srst, **b** - bílá srst). U obou genů je mezi alelami vztah úplné dominance.
Jaký bude štěpný poměr při zpětném křížení?
  2. Za použití rozvětvací metody stanovte genotypy gamet jedince s genotypem:
    - a) RrssTtUU
    - b) AaBBCcddEe
    - c) KklmmNnOOppQq
  3. Pomocí rozvětvací (nebo závorkové) metody určete genotypový a fenotypový štěpný poměr u potomstva po křížení hybridů: AaBBCcddEe × aaBBCcDdee (u všech genů je mezi alelami vztah neúplné dominance).
  4. Křížením černého hrubosrstého morčete s morčetem bílým hrubosrstým (značení alel viz úkol 1) vzniklo následující potomstvo: 32 černých hrubosrstých, 33 bílých hrubosrstých, 12 černých hladkosrstých a 9 bílých hladkosrstých.
    - a) Jaké byly genotypy obou křížených morčat?
    - b) Pomocí rozvětvací metody zjistěte teoretické frekvence genotypů potomků vzniklých tímto křížením.
    - c) Pomocí χ^2 testu ověřte shodu mezi vzniklým (empirickým) a teoretickým fenotypovým štěpným poměrem (tabulková hodnota – skripta příloha 1).
  5. U holubů je hladká hlava (**C**) dominantní nad chocholkou (**c**) a oranžové zbarvení oka (**T**) dominantní nad perlovým (**t**). Určete genotypy rodičů v těchto kříženích:
    - a) holub s hladkou hlavou a oranžovým okem × holubice s hladkou hlavou a perlovým okem (potomstvo: $\frac{3}{4}$ s hladkou hlavou a oranžovým okem + $\frac{1}{4}$ s chocholkou a oranžovým okem)
    - b) holub s hladkou hlavou a oranžovým okem × holubice s hladkou hlavou a perlovým okem (potomstvo: $\frac{1}{2}$ s hladkou hlavou a oranžovým okem + $\frac{1}{2}$ s hladkou hlavou a perlovým okem)
    - c) holub s hladkou hlavou a oranžovým okem × holubice s hladkou hlavou a oranžovým okem (potomstvo: 9 hladká hlava s oranžovým okem + 3 hladká hlava s perlovým okem + 3 hlava s chocholkou a oranžovým okem + 1 hlava s chocholkou a perlovým okem)
-

VÝPOČTY

Genetické příklady III: POLYMORFNÍ GENY

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

U králíků existuje alelová série s dominancí v tomto pořadí: zbarvená srst (**C**), himálajský albinismus (**c^h**), albinismus (**c^a**).

- Jaká bude srst u potomků z křížení dvou homozygotů, a to zbarveného králíka s králíkem s albinem?
- Určete genotypy rodičů při křížení albína a himálajského králíka, kdy $\frac{1}{2}$ potomků jsou albíni a $\frac{1}{2}$ himálajští albíni.

Řešení:

C- (CC, Cc^h, Cc^a) zbarvený

c^h- (c^hc^h, c^hc^a) himálajský albinismus

c^a- (c^ac^a) albinismus

a) CC × c^ac^a

Cc^a Potomci budou mít zbarvenou srst.

b) c^a × c^h

$\frac{1}{2}$ c^ac^a, $\frac{1}{2}$ c^h

Druhá alela u obou rodičů musí být c^a, aby mohli mít potomka s genotypem c^ac^a.

Genotypy rodičů jsou: c^ac^a a c^hc^a

Vyřešte následující úkoly:

2. U králíků existuje alelová série s dominancí v tomto pořadí: zbarvená srst (**C**), himálajský albinismus (**c^h**), albinismus (**c^a**).

- Jaká bude srst u potomků z křížení dvou homozygotů, a to zbarveného králíka s králíkem s himálajským albinismem?
- Určete genotypy rodičů při křížení zbarveného a himálajského králíka, kdy $\frac{1}{2}$ potomků je zbarvená, $\frac{1}{4}$ himálajská a $\frac{1}{4}$ albinotická.

3. Krevní skupiny u lidí určují tři alely **I^A**, **I^B** a **i**. Alely **I^A**, **I^B** jsou dominantní nad alelou **i** a vůči sobě jsou kodominantní (podílí se na tvorbě krevní skupiny AB). U lidí se tak vyskytují 4 krevní skupiny: **A** (genotypy: I^AI^A, I^Ai), **B** (genotypy: I^BI^B, I^Bi), **AB** (genotyp: I^AI^B), **O** (genotyp: ii).

- Jaké krevní skupiny mohou mít děti, jejichž rodiče mají genotypy I^Ai a I^Bi?
- Určete genotypy rodičů, když otec měl skupinu AB, matka B a jejich děti z $\frac{1}{4}$ A, $\frac{1}{4}$ AB a $\frac{1}{2}$ B.
- Kterého z mužů lze vyloučit jako otce dítěte? Matka má krevní skupinu B, dítě O, jeden muž A a druhý AB.
- Oba rodiče mají heterozygotně krevní skupinu B. Jaká je pravděpodobnost, že jejich prvorozený syn zdědí skupinu B? A jaká je tato pravděpodobnost, bude-li prvorozeným potomkem dcera?

e) Na porodním oddělení se v krátkém časovém úseku během téže noci narodily čtyři děti s krevními skupinami A, B, AB, 0. Kvůli omylu porodní asistentky nebylo jisté, které dítě se narodilo které matce. Byly proto vyšetřeny krevní skupiny všech čtyř párů rodičů těchto dětí a zjištěno, že pár 1 má krevní skupiny B x B, pár 2 má skupiny 0 x AB, pár 3 skupiny A x B a pár 4 skupiny 0 x 0. Mohly být nyní všem rodičům předáno s jistotou jejich děti? A které kterým?

4. Krevní skupiny u koček určují tři alely **A**, **a^{ab}**, **b** (dominance alel je v tomto pořadí: **A** > **a^{ab}** > **b**). U koček se tak vyskytují tři krevní skupiny: **A** (genotypy: AA, Aa^{ab}, Ab) **AB** (genotypy: a^{ab}a^{ab}, a^{ab}b) a **B** (genotyp bb).

- a) Kočka s krevní skupinou B byla spářena s kocourem s neznámou krevní skupinou. Při vyšetření krevních skupin jejich koťat se ukázalo, že čtyři koťata mají krevní skupinu A a tři krevní skupinu B. Jaké byly genotypy rodičů a koťat?
- b) Kočka s krevní skupinou A byla spářena s kocourem s krevní skupinou B. Jaké krevní skupiny mohou mít jejich koťata?

VÝPOČTY

Genetické příklady IV: DĚDIČNOST VÁZANÁ NA POHLAVÍ

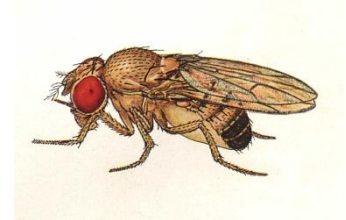
Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Mutace (*miniature*, *m*) u *Drosophila melanogaster* představuje typ s malými úzkými křídly, jen nepatrně přesahujícími abdomen. Jejich tmavě šedé zbarvení je způsobeno chloupky hustě nahloučenými na buňkách zmenšených rozměrů. Křížením jedinců z populace, v níž se tato mutace vyskytuje, byly získány níže uvedené číselné poměry v potomstvech. (normální velikost +)

+		m	
samice	samec	samice	samec
204	100	0	96

Jaké byly genotypy rodičů?

Řešení:

	$X^?$	$X^?$
$X^?$	$X^+X^?$	$X^+X^?$
Y	X^+Y	X^mY

	X^+	X^m
X^+	X^+X^+	X^+X^m
Y	X^+Y	X^mY

Genotyp otce byl X^+Y , genotyp matky X^+X^m .

Vyřešte následující úkoly:

2. Barva očí u *Drosophila melanogaster* je podmíněna dvěma alelami, které se značí horním indexem $^+$ (dominantní alela) a ^{m} (recesivní alela). Červená barva je dominantní nad bílou.

- Na kterém chromozomu se nachází gen pro barvu očí? O jaký typ dědičnosti se jedná?
- Zjistěte ideální štěpné poměry potomstva F1 generace po křížení červenooké samičky drozofily s bělookým samečkem a bělooké samičky s červenookým samečkem.

3. Dominantní alela genu Y v homozygotním stavu u koček a v hemizygotním stavu u kocourů podmiňuje černé zbarvení srsti. Recesivní alela podmiňuje žluté zbarvení. Heterozygotní kočky mají želvovinové zbarvení.

- Na kterém chromozomu se nachází gen pro zbarvení srsti koček? O jaký typ dědičnosti se jedná?
- Černá kočka měla želvovinově zbarvené kotě a 4 černá kořata. Jaký genotyp a barvu srsti měl jejich otec? Jakého pohlaví byla černá kořata?
- Želvovinově zbarvená kočka byla spárena se žlutě zbarveným kocourem. Jaká je pravděpodobnost vzniku žlutě zbarvených kocourků a koček v potomstvu?

4. Barvoslepost (daltonismus) se dědí gonozomálně recesivně (gen **D**). Manželé měli barvoslepotou dceru, její matka však rozlišovala barvy normálně. Jaké byly genotypy obou rodičů?

5. Hemofilie je choroba recesivně dědičná, vázaná na chromozom X (gen **H**). Muži hemofilikovi a jeho homozygotně zdravé ženě se narodila dcera. Jaký je genotyp této dcery?

6. U ayrshirského skotu je zbarvení dáno genem **M**. Krávy i býci genotypu MM mají mahagonové zbarvení. Recesivní homozygoti mm jsou červenostrakatí. Býci genotypu Mm jsou mahagonoví, zatímco krávy jsou červenostrakaté.

a) O jaký typ dědičnosti se jedná? Jaké bude zbarvení srsti jedinců v F2 generaci?

b) Červenostrakatá kráva, jejíž otec byl mahagonový býk, byla křížena s červenostrakatým býkem. Uvedte genotypy a fenotypy rodičů i potomků.

c) Mahagonová kráva porodila červenostrakaté tele. Můžete zjistit pohlaví tohoto telete?

Doplňková sada:

7. U mužů je gen pro plešatost **P** dominantní nad stavem bez plešatosti, tj. muž s genotypy PP, Pp je plešatý, zatímco žena je plešatá pouze s genotypem PP. Gen **B** podmiňuje barvu očí, hnědá barva očí je dominantní nad modrou.

a) O jaký typ dědičnosti se v případě plešatosti jedná?

b) Hnědooký plešatý muž, jehož otec nebyl plešatý a měl modré oči, se oženil s modrookou blondýnkou, jejíž otec i bratři byli plešatí. Jaké budou jejich děti co do barvy očí a plešatosti?

8. U akvariijní ryby bojovnice pestré (*Betta splendens*) vyvolává dominantní alela genu **Z** zvětšení ploutví pouze za přítomnosti samčích pohlavních hormonů.

a) O jaký typ dědičnosti se jedná? Jaká bude velikost ploutví jedinců v F2 generaci?

b) Uvedte příklad křížení, při kterém odhalíte heterozygotní genotyp samců a homozygotně dominantní genotyp samic. Máte k dispozici čisté linie recesivních homozygotů (zz).

VÝPOČTY

Genetické příklady V: GENOVÉ INTERAKCE

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Purpurové zbarvení u hrachoru je způsobeno přítomností alespoň jedné dominantní alely ale současně u obou genů (C-P-). Ostatní kombinace genotypů podmiňují bílé zbarvení květů.

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci jde v tomto případě?
- Jaká bude barva květů potomstva z křížení: 1) CcPp × CcPP, 2) Ccpp × ccPp?

Řešení:

a) CcPp × CcPp

gamety: CP, Cp, cP, cp × CP, Cp, cP, cp

	CP	Cp	cP	cp
CP	CCPP	CCPp	CcPP	CcPp
Cp	CCPp	CCpp	CcPp	Ccpp
cP	CcPP	CcPp	ccPP	ccPp
cp	CcPp	Ccpp	ccPp	ccpp

Fenotypový štěpný poměr: **9 (purpurové) : 7 (bílá)**, jedná se o komplementaritu.

b) CcPp × CcPP

	CP	Cp	cP	cp
CP	CCPP	CCPp	CcPP	CcPp
cP	CcPP	CcPp	ccPP	ccPp

Ccpp × ccPp

	Cp	cp
cP	CcPP	ccPp
cp	Ccpp	ccpp

Fenotypový štěpný poměr: **3(purpurové):1(bílá)**

Fenotypový štěpný poměr: **3(bílá):1(purpurová)**

Vyřešte následující úkoly:

1. U prasat plemene Duroc je červená barva podmíněna současnou přítomností dominantních alel v genech **R** a **S**. Přítomnost dominantní alely v jednom z těchto genů vede k pískovému zbarvení, zatímco jedinci dvojnásobně recesivně homozygotní jsou bělaví.

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci se jedná?
- Jaké bude zbarvení selat a fenotypový štěpný poměr v kříženích: 1) RRSs × rrSs, 2) rrss × RrSs?

2. Dědičnost barvy peří kanárů je podmíněna geny **A**, **B**. Dominantní alela genu **A** podmiňuje červené zbarvení, dominantní alela genu **B** podmiňuje žluté zbarvení. V homozygotní sestavě aabb je peří zbarveno bíle, jedinci genotypu A-B- jsou bílí.

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci (nebo pomocí rozvětovací metody) fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci se jedná?
- Třetí gen **C** určuje upravení peří. Ptáci s dominantní alelou C jsou hladcí, ptáci s kombinací cc mají rozčepýřené peří. Pomocí rozvětovací metody zjistěte fenotypový štěpný poměr u potomků vzniklých křížením rodičů s genotypy: AaBbCC × AabbCc.

3. Předpokládejme, že u andulky vlnkované (*Melopsittacus undulatus*) je barva peří podmíněna interakcí genů F a O. Gen **F** podmiňuje žluté zbarvení (genotypy F-oo), gen **O** zbarvení modré (genotypy ffO-). Jsou-li přítomny F a O společně, je andulka zelená (genotypy F-O-). Jedinci dvojnásobně recesivní mají zbarvení bílé (genotypy ffoo).

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci (nebo pomocí rozvětovací metody) fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci jde v tomto případě?
- Jaké bude zbarvení peří a fenotypový štěpný poměr u potomstva v kříženích: 1) FFOo × ffOo, 2) FfOO × Ffoo?
- Při křížení žluté andulky s modrou bylo v potomstvu 6 andulek žlutých a 5 zelených. Určete genotypy rodičů.
- Zelená andulka snesla jedno vejce, z něhož se vylíhlo mládě bíle zbarvené. Jaký byl genotyp samice andulky?

4. U některých druhů hlemýžďů je proužkování ulity podmíněno přítomností dominantní alely současně v genech **C** a **S**. Jedinci ostatních genotypů mají ulitu bez proužků.

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci se jedná?
- Pomocí rozvětovací metody zjistěte fenotypový štěpný poměr u potomků vzniklých křížením rodičů s genotypy: Ccss × ccSs.

5. U myši je pro tvorbu melaninu nezbytná přítomnost dominantní alely genu **C**. Dominantní alela genu **A** podmiňuje přeměnu tmavého barviva ve žluté.

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci (nebo pomocí rozvětovací metody) fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci jde v tomto případě?
- Jaké bude potomstvo po křížení černé myši (CCaa) s bílou (ccAA)?

6. U slepic vyvolává dominantní alela genu **A** zbarvení peří, alela jiného genu **I** toto zbarvení potlačuje, ale sama nemá účinek na fenotyp.

- Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci se jedná?
- Jaká bude barva peří slepic u potomstva z křížení: Aali × Aaii?

7. Délka uší králíků je ovlivněna třemi geny **A**, **B**, **C**. Jedinci recesivně homozygotní ve všech třech genech mají uši dlouhé 10 cm a každá dominantní alela způsobí prodloužení uší o 2 cm. Jaké očekáváme délky uší a fenotypový štěpný poměr v potomstvu dvou králíků genotypů $aaBbCc \times AABbcc$?

8. U dýní je gen pro oranžovou barvu plodu **W** a gen pro barvu bílou **Y**. Rostliny ($W-Y-$) a ($W-yy$) jsou oranžové, ($wwY-$) bílé a ($wwyy$) zelené.

a) Různou barvou či šrafováním rozlište v kombinačním čtverci fenotypové kategorie vznikající křížením dvou dihybridů (jedinců heterozygotních pro oba geny). O jakou genovou interakci jde v tomto případě?

b) Jakou barvu plodů budou mít potomci z křížení $WwYy \times Wwyy$? Jaký bude fenotypový štěpný poměr?

9. Ošupení u kapra obecného (*Cyprinus carpio*) je podmíněno geny **S** a **N**, mezi nimiž je reciproká interakce s letálním efektem genu, který se dědí společně s dominantní alelou **N**. Jedinec genotypu **NN** hyne, protože nese homozygotně dominantní kombinaci letálního genu. Další typy ošupení jsou: řádkový ($S-Nn$), šupináč ($S-nn$), hladký ($ssNn$), lysec ($ssnn$).

a) Jaký je podíl jednotlivých typů ošupení a letálního efektu genotypu **NN** v potomstvu dvou řádkových kaprů s genotypy: $SsNn \times SsNn$?

b) Pomocí rozvětovací metody zjistěte fenotypový štěpný poměr u potomků vzniklých křížením kapra s řádkovým uspořádáním šupin s kaprem hladkým.

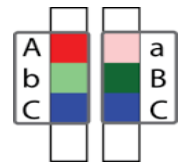
VÝPOČTY

Genetické příklady VI: VAZBA GENŮ

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Určete vzájemnou lokalizaci genů **RST** a sílu vazby mezi sousedními geny na základě genetické analýzy potomstva vzniklého z testovacího křížení: $RrSsTt \times rrsstt$.

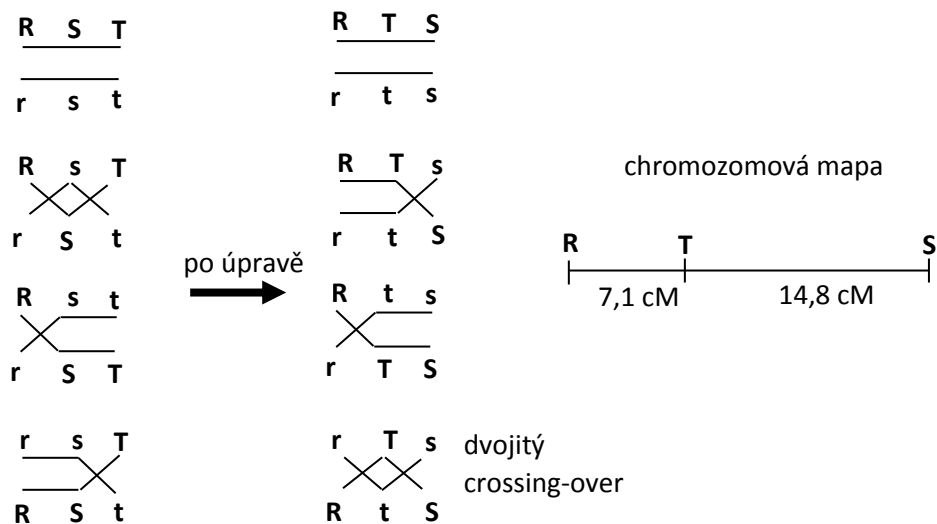
Řešení:

- 1) Stanovíme skutečné pořadí genů podle fenotypu, který má nejmenší četnost, tj. vznikl dvojitým crossing-overem. Kdyby bylo pořadí genů RST, pak by dvojitým crossing-overem vznikla kombinace RsT/rSt (viz obr.)“ Je proto potřeba změnit pořadí genů v rámci téhož chromozomu, tak aby vznikl dvojitý crossing-over a tím zjistíme i správné pořadí genů (v tomto případě to je **RTS**).
- 2) Změníme pořadí genů u všech odlišných fenotypů (viz obr.)
- 3) Vypočítáme sílu vazby pro geny RT a TS (síla vazby souvisí s četností crossing-overu, proto sečteme četnosti, kde mezi danými geny došlo ke crossing-overu (viz obr. po úpravě).

Fenotypy	%
<u>RST</u>	78,5
rst	
<u>RsT</u>	14,4
rSt	
<u>Rst</u>	6,7
rST	
<u>rsT</u>	0,4
RSt	

Síla vazby pro geny RT: $p(RT) = 6,7 + 0,4 = 7,1 \text{ cM}$; **pro geny TS:** $p(TS) = 14,4 + 0,4 = 14,8 \text{ cM}$.

- 4) Sestavíme chromozomovou mapu (jak jsou geny řazeny za sebou a jaká je mezi nimi vzdálenost).

Vyřešte následující úkoly:

1. Jaké gamety (genotypy) mohou vzniknout z gametogonie **AaBb**? Vyřešte pro:
  - a) neúplnou vazbu
  - b) úplnou vazbu a to v případě, že se bude jednat o vazbovou fázi cis a vazbovou fázi trans.

2. Vypočítejte teoretický štěpný poměr B₁ generace, která vznikla křížením jedinců uvedených genotypů, když víte, že síla vazby p(AB) = 16,6 cM a počet potomstva n = 1152.

$$\frac{AB}{ab} \times \frac{ab}{ab}$$

3. U slepic jsou opeřené nohy dominantní nad neopeřenými (gen A), hráškovitý tvar hřebínku dominantní nad jednoduchým (gen B) a bílé zbarvení dominantní nad tmavým (gen C).

Určete vzájemnou lokalizaci genů ABC a sílu vazby mezi sousedními geny na základě genetické analýzy potomstva vzniklého z testovacího křížení: AaBbCc × aabbcc.

B₁ křížení:

$$\frac{ABC}{abc} \times \frac{abc}{abc}$$

Fenotypy	%
<u>ABC</u> abc	80,9
<u>ABc</u> abC	3,9
<u>Abc</u> aBC	14,6
<u>AbC</u> aBc	0,6

4. Zjistěte genovou mapu V. chromozomu rajčete. Jde o seřazení genů K, L, N, S za sebou a o výpočet síly vazeb (p) v cM mezi sousedními geny. Fenotypové frekvence potomků vzniklých testovacím křížením jsou uvedeny v tabulkách.

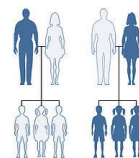
Fenotypy	%	Fenotypy	%
<u>NKS</u> nks	67,8	<u>KSL</u> ksl	49,6
<u>NkS</u> nKs	29,2	<u>kSl</u> KsL	21,4
<u>Nks</u> nKS	2,2	<u>KSl</u> ksL	20,4
<u>nKS</u> NKs	0,8	<u>Ksl</u> kSL	8,6

VÝPOČTY

Genetické příklady VII: NEMENDELISTICKÁ DĚDIČNOST

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Směr vinutí ulity plovatky toulavé je dán alelami jaderného genu. Genotyp (DD, Dd) s dominantní alelou D určuje pravotočivou ulitu (P), genotyp (dd) s recesivními alelami d určuje levotočivou ulitu (L). Mezi alelami je úplná dominance.

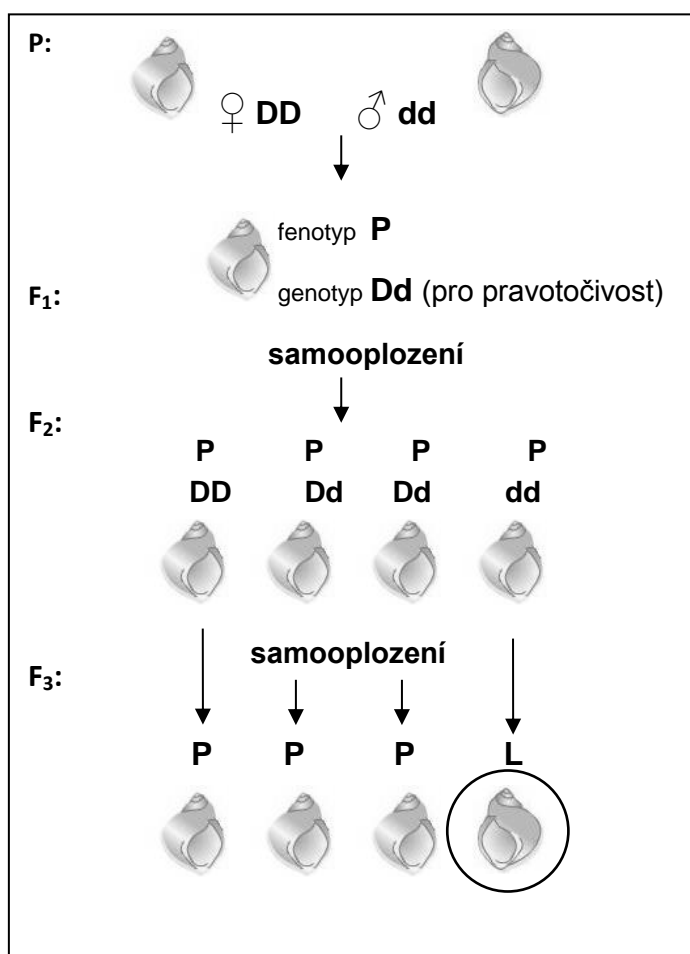
Fenotyp potomka (bez ohledu na jeho genotyp) **závisí na genotypu matky** (bez ohledu na její fenotyp).

Jaký bude fenotyp potomstva v F₁, F₂ a F₃ generaci po zkřížení plovatky s genotypem pro pravotočivou (DD) a genotypem pro levotočivou (dd) ulitu?

Princip: již před fertilizací je v oocyty přítomen protein (produkt genu matky), který ovlivňuje orientaci mitotického vřeténka v první mitóze po fertilizaci a tím ovlivňuje vinutí ulity (doprava nebo doleva) u potomka.

Řešení:

P: křížení samice s genotypem pro pravotočivost a samce s genotypem pro levotočivost ulity.

F₁: vzniká fenotypově uniformní potomstvo s pravotočivou ulitou (dáno genotypem matky DD pro pravotočivost). Potomstvo má genotyp pro pravotočivost (Dd).

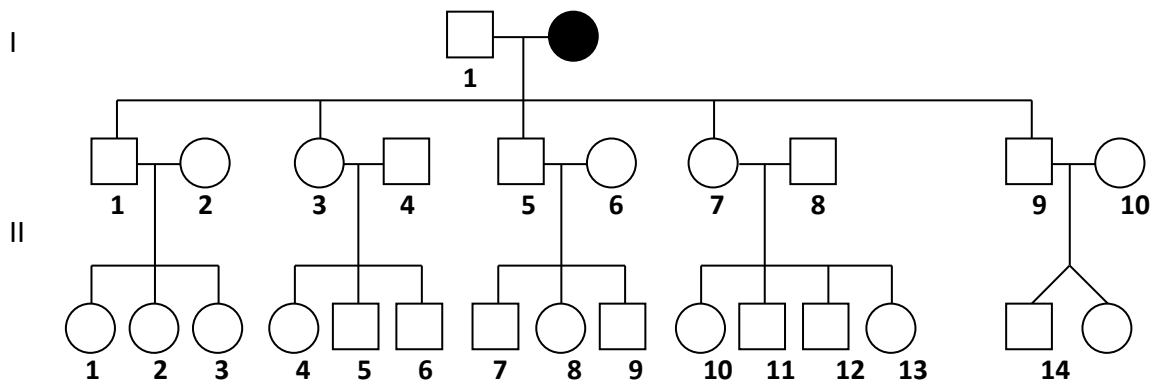
F₂: vzniká potomstvo s třemi různými genotypy (DD, Dd, dd), fenotypově jsou ale všichni pravotočiví po matce, která měla genotyp pro pravotočivost (Dd).

F₃: matka s genotypem (DD nebo Dd) produkuje potomstvo s pravotočivou ulitou, matka s genotypem (dd) produkuje potomstvo s levotočivou ulitou.

Vyřešte následující úkoly:

1. Muž s mitochondriálně podmíněnou neuropatií optického nervu si vzal zdravou ženu. Jaká je pravděpodobnost, že se u jejich dítěte projeví stejná choroba?
2. Recessivní mutací genů na chloroplastové DNA dochází k panašování (skvrnitosti) listů snížením obsahu chlorofylu. Jaké rostliny lze očekávat v potomstvu, křížíme-li panašovanou mateřskou rodičovskou rostlinu a zelenou otcovskou rodičovskou rostlinu?
3. Jaké listy budou mít potomci po opylení normální rostliny pylem z panašované rostliny?
4. Jak se budou lišit fenotypově a genotypově F_1 , F_2 a F_3 generace, když budete křížit samici plovatky s levotočivou ulitou (dd) a samce s pravotočivou ulitou (DD).
5. Jaký genotyp a fenotyp měli rodiče potomka s levotočivou ulitou? Jaký je genotyp tohoto potomka?
6. V následujícím rodokmenu byla sledována dědičnost genetické choroby (Kearns-Sayreova syndromu) spojené s mutací mtDNA. Jedná se o multisystémovou chorobu charakterizovanou výskytem progresivní oftalmoplegie (ochrnutí okohybných svalů) s různou závažností. Černě zaznamenejte do rodokmenu jedince s tímto onemocněním.

VÝPOČTY

Genetické příklady VIII: KVANTITATIVNÍ GENETIKA

Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

Vypočtete průměr, rozptyl a směrodatnou odchylku hmotnosti vajec kura domácího u 2 skupin a zhodnoťte variabilitu hmotnosti.

	Hmotnost (g)			
Skupina 1	52	60	54	55
Skupina 2	48	50	49	51

Řešení

Průměr skupiny 1 (x_1) ..... $52+60+54+55/4 = 55,25$ g

Průměr skupiny 2 (x_2)..... $48+50+49+51/4 = 49,5$ g

Rozptyl (s^2), směrodatná odchylka (s)

$$s_1^2 = \frac{\sum (x_i - \bar{x})^2}{n-1}$$

n-1

$$s_1^2 = \frac{(52-55,25)^2 + (60-55,25)^2 + (54-55,25)^2 + (55-55,25)^2}{4 - 1} = s_1^2 = 34,5/3 = 11,5$$

$$s = 3,4$$

$$s_2^2 = \frac{(48-49,5)^2 + (50-49,5)^2 + (49-49,5)^2 + (51-49,5)^2}{4 - 1} = s_1^2 = 5/3 = 1,7$$

$$s = 1,3$$

Skupina 1 měla větší průměrnou hmotnost vajec a byla více variabilní, zatímco skupina 2 měla nižší průměrnou hmotnost, ale hmotnosti se vzájemně příliš nelišily.

Vyřešte následující úkoly:

2. Zhodnoťte variabilitu hmotnosti u 2 skupin myší domácích a skupiny navzájem porovnejte. K analýze použijte průměr a rozptyl. U 1. skupiny byly naměřeny hodnoty: 15,5 g, 10,3 g, 11,7 g, 17,9 g, 14,1 g. U 2. skupiny byly naměřeny hodnoty: 20,2 g, 21,2 g, 20,4 g, 22,0 g, 19,7 g.

3. Na základě níže uvedených koeficientů dědivosti zjistěte, kolika procenty se na fenotypové hodnotě kvantitativních znaků podílí vliv prostředí?

a) Výška postavy má koeficient dědivosti $h^2N = 0,9$.

b) Velikost vejce u kura domácího má koeficient dědivosti $h^2N = 0,5 - 0,6$.

c) Intenzita zbarvení žlutku u vejce kura domácího má koeficient dědivosti $h^2N = 0,15$.

4. Byla měřena výška dětí (synů a dcer) a jejich rodičů (viz tabulka).

a) Vypočítejte průměr a rozptyl výšky dětí a rodičů.

b) Vypočítejte korelační koeficient mezi výškou dětí a rodičů a zhodnoťte (pozitivní/negativní, silná/slabá korelace).

c) Vypočítejte heritabilitu v užším slova smyslu pro dědičnost výšky postavy (k výpočtu použijte regresní koeficient). Jedná se o slabou nebo silnou heritabilitu a co to znamená?

Výška dětí (cm), první dítě z každé rodiny	Výška rodičů (cm), průměr otce a matky v rodině
175	175
180	190
177	180
160	175
165	175
175	173
185	195
175	185
183	172

5. U 8 kachen byla měřena šířka hlavy a délka křídla:

a) Vypočítejte průměr a směrodatnou odchylku pro šířku hlavy a délku křídla.

b) Vypočítejte korelační koeficient pro vztah mezi šířkou hlavy a délkou křídla.

c) Jaký je vztah mezi šířkou hlavy a délkou křídla u těchto kachen? (pozitivní/negativní, silná/slabá korelace)

Kachna	Šířka hlavy (cm)	Délka křídla (cm)
1	2,75	30,3
2	3,20	36,2
3	2,86	31,4
4	3,24	35,7
5	3,16	33,4
6	3,32	34,8
7	2,52	27,2
8	4,16	52,7

VÝPOČTY

Genetické příklady IX: POPULAČNÍ GENETIKA

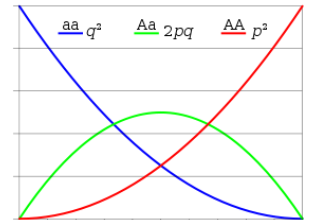
Jméno:

Skupina:

Vzorový úkol: 1

V populaci (celkem 100 jedinců) se vykytuje hypotetický znak. Dominantní fenotyp mělo 75 jedinců. Určete frekvenci alel a frekvenci genotypů (populace je v HW rovnováze).

$$(p+q)^2 = p^2 + 2pq + q^2 = 1$$

Frekvence alel   Frekvence genotypů

Dominantní fenotyp zahrnuje dominantní homozygoty a heterozygoty (úplná dominance).

Spočítáme frekvenci recesivních homozygotů (recesivní fenotyp)

$q^2(aa) \dots 100 - 75 = 25 \dots$ vydělíme 100 (celkový počet jedinců) = 0,25

Frekvence alel

q (a) získáme odmocněním $0,25 = 0,5$

p (A) = $1 - q = 1 - 0,5 = 0,5$

Frekvence genotypů

P (AA) = $p^2 = 0,5^2 = 0,25$

H (Aa) = $2pq = 2 \times 0,5 \times 0,5 = 0,5$

Q (aa) = $q^2 = 0,5^2 = 0,25$

Výsledky se dají vyjádřit i procentuálně.

Vzorový úkol: 2

Albinismus je neschopnost syntézy pigmentu melaninu. Je to recesivně dědičné onemocnění.

V populaci se vyskytuje jeden albín (aa) na 10 000 obyvatel (0,0001). Vypočítejte četnost alely a pro albinismus. Kolik % přenašečů albinismu (Aa) je v populaci?

Postup:

1) Nejprve je třeba si převést slovní zadání do symboliky zápisu alelových a genotypových četností. V tomto případě ze zadané genotypové frekvence recesivních homozygotů $Q(aa)$ máme spočítat četnost recesivní alely $q(a)$.

2) Pokud je populace v rovnováze podle HW zákona (a není-li řečeno jinak, předpokládáme, že ano), pak platí, že $Q = q^2$ a tedy alelová četnost recesivní alely je rovna druhé odmocnině z četnosti recesivních homozygotů, tj. $q(a) = 0,01$.

Dále máme spočítat četnost přenašečů, tj. genotypovou četnost heterozygotů v populaci $H(Aa)$. Podle HW zákona platí, že $H = 2pq$. K provedení tohoto výpočtu si ale napřed musíme spočítat četnost dominantní alely $p(A)$. Protože součet četností obou alel vždy dává dohromady 1 ($p + q = 1$), pak $p = 1 - q = 0,99$. Hledaná genotypová četnost heterozygotů $H = 2 \times 0,99 \times 0,01 = 0,0198$, tj. **1,98 %**.

Vyřešte následující úkoly:

3. Vypočtěte frekvenci jednotlivých genotypů a fenotypů v panmiktické populaci za předpokladu, že gen I (krevního systému ABO) se v populaci vyskytuje ve třech formách (I^A , I^B , i), přitom frekvence alely I^B (q) = 0,4, frekvence alely i (r) = 0,4.

4. V náhodném souboru 100 studentů jsme zjišťovali formu přisedání ušního lalůčku. Jedná se o monofaktoriálně založený znak, který má tři formy. Nasedající ušní lalůček (aa) mělo 17 posluchačů, středně nasedající lalůček (Aa) mělo 45 posluchačů a volný ušní lalůček (AA) mělo 38 posluchačů.

a) Zjistěte frekvenci alely **A** a alely **a**.

b) Ověřte, zda platí HW rovnováha (použijte χ^2 test, tabulková hodnota - příloha skript).

5. Populace je v rovnováze podle HW zákona. Frekvence alely pro modrou barvu očí q (b) = 0,6. Vypočítejte četnost modroookých lidí v populaci.

6. Modroookých jedinců (bb) je v populaci 36 %, hnědoookých (BB, Bb) 64 %. Kolik % v populaci tvoří jedinci hnědoocí homozygotní a kolik % jedinci hnědoocí heterozygotní?

7. V naší populaci je 84 % lidí Rh+ (DD, Dd) a 16 % lidí je Rh- (dd). Jaká je frekvence dominantní alely D?

8. Četnost recesivní alely a pro myopii (krátkozrakost) je v dané populaci 0,14, tj. q (a) = 0,14. Jaká je četnost nemocných (aa) a přenašečů (Aa) v této populaci?

VÝPOČTY

Příloha 1: Hodnoty chí kvadrát testu (χ^2) pro pravděpodobnost P = 0,95 až 0,001 a pro počet stupňů volnosti N = 1 až 30. Většinou se používá hodnota P 0,05 tj. 5%.

N	0,95	0,9	0,8	0,7	0,5	0,3	0,1	0,05	0,02	0,01	0,001
1	0,004	0,016	0,064	0,15	0,46	1,07	2,71	3,84	5,41	6,64	10,83
2	0,103	0,21	0,45	0,71	1,39	2,41	4,61	5,99	7,82	9,21	13,82
3	0,35	0,58	1,01	1,42	2,37	3,67	6,25	7,82	9,84	11,34	16,27
4	0,71	1,06	1,65	2,2	3,36	4,88	7,78	9,49	11,67	13,28	18,47
5	1,15	1,61	2,34	3	4,35	6,06	9,24	11,07	13,39	15,09	20,52
6	1,63	2,2	3,07	3,83	5,35	7,23	10,65	12,59	15,03	16,81	22,46
7	2,17	2,83	3,82	4,67	6,35	8,38	12,02	14,07	16,62	18,48	24,32
8	2,73	3,49	4,59	5,53	7,34	9,52	13,36	15,51	18,17	20,09	26,13
9	3,32	4,17	5,38	6,39	8,34	10,66	14,68	16,92	19,68	21,67	27,88
10	3,94	4,87	6,18	7,27	9,34	11,78	15,99	18,31	21,16	23,21	29,59
11	4,57	5,58	6,99	8,15	10,34	12,9	17,28	19,68	22,62	24,73	31,26
12	5,23	6,3	7,81	9,03	11,34	14,01	18,55	21,03	24,05	26,22	32,91
13	5,89	7,04	8,63	9,93	12,34	15,12	19,81	22,36	25,47	27,69	34,53
14	6,57	7,79	9,47	10,82	13,34	16,22	21,06	23,69	26,87	29,14	36,12
15	7,26	8,55	10,31	11,72	14,34	17,32	22,31	25	28,26	30,58	37,7
16	7,96	9,31	11,15	12,62	15,34	18,42	23,54	26,3	29,63	32	39,25
17	8,67	10,09	12	13,53	16,34	19,51	24,77	27,59	31	33,41	40,79
18	9,39	10,87	12,86	14,44	17,34	20,6	25,99	28,87	32,35	34,81	42,31
19	10,12	11,65	13,72	15,35	18,34	21,69	27,2	30,14	33,69	36,19	43,82
20	10,85	12,44	14,58	16,27	19,34	22,78	28,41	31,41	35,02	37,57	45,32
21	11,59	13,24	15,45	17,18	20,34	23,86	29,62	32,67	36,34	38,93	46,8
22	12,34	14,04	16,31	18,1	21,34	24,94	30,81	33,92	37,66	40,29	48,27
23	13,09	14,85	17,19	19,02	22,34	26,02	32,01	35,17	38,97	41,64	49,75
24	13,85	15,66	18,06	19,94	23,34	27,1	33,2	36,42	40,27	42,98	51,18
25	14,61	16,47	18,94	20,87	24,34	28,17	34,38	37,65	41,57	44,31	52,6
26	15,38	17,29	19,82	21,79	25,34	29,25	35,56	38,89	42,86	45,64	54,05
27	16,15	18,11	20,7	22,72	26,34	30,32	36,74	40,11	44,14	46,96	55,5
28	16,93	18,94	21,59	23,65	27,34	31,39	37,92	41,34	45,42	48,28	56,89
29	17,71	19,77	22,47	24,58	28,34	32,46	39,09	42,56	46,69	49,59	57,45
30	18,49	20,6	23,36	25,51	29,34	33,53	40,26	43,77	47,96	50,89	59,7

Název:	Protokoly na cvičení – Biologie a molekulární biologické metody
Autoři:	MVDr. Kateřina Kobédová, MVDr. Jiřina Marková, Doc. MVDr. Eva Bártová, Ph.D., Mgr. Ivo Papoušek, Ph.D.
Ústav:	Biologie a choroby volně žijících zvířat
Počet stran:	42
Rok vydání:	2016
Podpořeno:	IVA VFU Brno 2016FVHE/2150/34